

KOMMENTARER: TRYGVE SÖDERLING

Ta fan i båten?

Det ligger något av brexit-anda över valresultatet. Omvärlden såg med förundran finländarna falla för populistiska sloganer, dra bort en del av sitt stöd för Sanna Marins regeringsbas och i stället ge ett stärkt mandat åt de mörkblå.

Marin, Finlands enda internationellt kända politiker, fick se sitt parti besegrat med 0,9 procentenheter av Samlingspartiet och med 0,2 enheter av Grundfinnarna – smala marginaler som tas till intäkt för stora beslut. I britternas brexit-omröstning 2016 var skillnaden ändå hela 3,78 procentenheter.

Marins socialdemokrater gick visserligen framåt med tre mandat, men tre av de övriga regeringspartierna backade med sammanlagt 20. Bakslaget går med andra ord inte att skylla på eventuell taktikröstning på SDP.

Många hade tydligen lyssnat till Samlingspartiets och Petteri Orpos stora valtema: den fruktansvärda statsskulden, den ”misskötta” ekonomin.

När är en statsskuld fruktansvärd? Enligt Eurostat låg Finlands i slutet av 2022 på 73 % av BNP. Det är europeisk medelnivå. Tysklands motsvarande siffra var 66,3 % och medeltalet för hela euroområdet 91,6 %.

Sant är att Sveriges, Danmarks och Norges statsskulder (33, 30,1 respektive 37,4 % av BNP) var klart lägre än Finlands. Å andra sidan har länder som Storbritannien, Frankrike, Italien och Spanien statsskulder på 100 % av BNP eller mera, utan att

det där skulle ropas högt om kris. USA:s statsskuld beräknas vara 123,4 %, Japans 225,9 % av BNP.

Något skäl till panik finns inte, konstaterade bland andra professor em. Sixten Korkman i en intervju i *Helsingin Sanomat* 22.3 med rubriken ”Den finländska skuldproblemet är inte så farligt som man säger åt folket – ’Skrämselretorik förekommer’”. Den stort uppslagna artikeln hindrade inte att ”skuldfrågan” kom att präglade valdebatten på just det av Samlingspartiet önskade sättet. Det är inte långsökt att här tala om populism.

Ironiskt nog slog *Dagens Nyheter* vid samma tid larm om *Sveriges* hotande skuldberg – fast nu gällde det inte (den relativt låga) statsskulden, utan de privata hushållen. Deras skuldsättning är enligt *DN* 91,1 % av BNP. Motsvarande siffra för Finland är 66,1 %.

Ett litet steg i taget har svenskarna blivit ett av världens mest skuldsatta folk. Nu hotar hushållens lån ekonomins stabilitet. (”Så klättrade svenskarna till den globala skuldtoppen”, *DN* 26.3)

Att den finländska statsskulden är måttlig, att vår kreditvärdighet är den nästhögsta (AA+) och att de finländska hushållen är betydligt mindre skuldsatta än de svenska kunde ha framhållits i valdebatterna.

Den grundkonservativa regeringsbas som Petteri Orpo i skrivande stund försöker sätta ihop

försätter den tilltänkta regeringskumpanen Svenska folkpartiet i en delikat situation. Partiet talar gärna om en mäktig vågmästarroll, men lika väl kunde man använda ord som ”gisslan”. För SFP:s starka högerfalang är den planerade regeringens blåsvarta färg absolut inget problem, men bland fotfolket finns enligt en undersökning bara ett 8-procentigt stöd för att medverka i den tilltänkta koalitionen. Många frågar sig om det alls är möjligt att skriva kontrakt med Grundfinnarna utan att sälja sin själ.

På motsvarande sätt har en del grundfinska röst-kungar redan offentligt rasat över att ett totalt obetydligt ’världsfamnarparti’ som SFP alls skulle ges inflytande på frågor som invandring, miljöpolitik och svenskans ställning. För Grundfinnarna är det SFP som är fan i båten.

Hur förklara den kraftiga högergiren i valresultatet? Man kan förstås säga att vi har va-

rit där förut, eller nästan – med regeringen Sipilä. Och att pendeln kan svänga på nytt. Om vårt behov att fatta irrationella beslut – som på trots – skrev Dostojevskij i *Anteckningar från ett källarhål* (övers. Cecilia Borelius):

Människan är ju dum, fenomenalt dum. Dvs. även om hon inte egentligen är dum, så är hon otacksam, så otacksam att man måste söka för att finna hennes like. Jag skulle inte alls bli förvånad, om mitt i den kommande allmänna förnuftigheten det skulle framträda någon gentleman med oädel eller rättare sagt reaktionär och håfull fysionomi, sätta händerna i sidan och säga till oss alla: nå, mina herrar, ska vi inte först som sist skaka av oss all denna förnuftighet, så att vi åter kan leva efter vår dumma vilja. Detta skulle i och för sig inte göra något, men det tråkiga är att han ovillkorligen skulle finna efterföljare; människan är så konstruerad.

17.5.2023

Häktad medarbetare

I Moskva häktades i början av maj teaterregissören Jevgenija Berkovitj och dramatikern Svetlana Petrijtjuk. De anklagas för att ”rättfärdiga terrorism” och kan bestraffas med upp till sju års fängelse. De är aktuella med en prisbelönt pjäs om hur ryska kvinnor har rekryterats på nätet för att gifta sig med radikala islamister i Syrien.

Berkovitj medverkade i *Nya Argus* nummer 12–13/2022 med dikten ”Farfar”, i översättning av Kristina Rotkirch. I dikten ber en död krigsveteran om att ”slippa bäras i parad” – inte utnyttjas i propagandan för det pågående anfallskriget mot Ukraina.

I de ryska paraderna på ”segerdagen” den 9 maj saknades i år just dessa ”odödliga regementen”: anhöriga marscherande med fotografier av stupade i andra världskriget. Inslaget ansågs troligen kunna väcka icke önskvärda associationer.

Bränn inte kläder

Ett initiativ om att förbjuda förstörande av osålda kläder är på gång inom EU. Klädkedjan Hennes & Mauritz, med huvudkontor i Sverige, hör till dem som berörs. Enligt *Financial Times* försökte den svenska högerregeringen in i det sista stoppa

förslaget, men utan att lyckas. Lagförslaget är nu på väg till EU-parlamentet.

Färre sidor?

Nya Argus kostnader för tryck och i synnerhet postning har under de senaste åren stigit snabbare än intäkterna. På garantiföreningens årsmöte den 29 mars konstaterades att vi för att balansera budgeten i år sannolikt tvingas att ge ut åtminstone ett nummer färre än under 2022.

Vid sidan av prenumerationsintäkterna är *Nya Argus* beroende av statsbidrag samt bidrag från fonder och stiftelser. Bland de senare sjönk bidraget från Föreningen Konstsamfundet i år till 2000 €, mot 5000 i fjol och 6000 år 2021.

Garantiföreningen för *Nya Argus* har hittills inte tagit upp någon medlemsavgift, men frivilliga bidrag är välkomna (kontonummer: se s. 130). För att bli medlem, skriv till nya.argus@gmail.com. Enkla och effektiva sätt att stöda tidskriften är att köpa annonsutrymme och att ge bort gåvoprenumerationer à 60 €/år.

Eftersom en betydande del av arbetet med *Nya Argus* utförs ideellt, mot symboliska arvoden, skulle det inte ge några stora inbesparingar att låta AI-bottar sköta produktionen av så kallat innehåll.

TS